

03 **ΚΟΙΝΩΝΙΑ**

Νοθεία και πρωτογενής παραγωγή

■ του Γιάννη Σχίζα

Ο Κώδικας του Βασιλιά των Βαβυλωνίων Χαμουραμπί (1792-1750 π.Χ.) τιμωρούσε την ενυδάτωση (κοινώς το νέρωμα!) της μπίρας με θάνατο διά πνιγμού, αλλά αυτό δεν μπόρεσε να αναχαιτίσει τα κρούσματα νοθείας: Το διατροφικό σκάνδαλο με τα ακατάλληλα βραζιλιάνικα κρέατα συνεχίζεται ακόμη και σήμερα, διαρκώντας από το σωτήριο έτος 2017. Πρόσφατα οι ελληνικές κτηνιατρικές υπηρεσίες προχώρησαν στην κατάσχεση και καταστροφή ενός ολόκληρου φορτίου με κονσερβοποιημένο τόνο από την Τουρκία, βάρους 19.448 κιλών... Μεταξύ άλλων υπάρχει σε εκκρεμότητα το «αίτημα» της παρασκευής γιαουρτιού από σκόνη γάλα, κάτι που στις σημερινές συνθήκες είναι ποινικό αδίκημα...

Πριν μερικά χρόνια ένα σοκολατοειδές παρασκεύασμα από αυτά που φέρνουν τον παράδεισο στα σαγόνια ευσταλών νέων, αποσύρθηκε από την αγορά 55 χωρών, λόγω εντοπισμού μικρού κομματιού πλαστικού μέσα στη φαγώσιμη μάζα από κάποιον Γερμανό καταναλωτή. Η ζημιά ήταν τεράστια για την παραγωγό εταιρεία, που είχε έδρα την Ολλανδία και πολλές φιλοδοξίες στη διεθνή αγορά, όμως ταυτόχρονα η αυτοδιαφήμισή της δεν ήταν αμελητέα: Η «κοινωνικά ευαίσθητη και εύθικτη επιχείρηση», που θυσίαζε τεράστιες ποσότητες προϊόντων λόγω μιας και μοναδικής καταγγελίας και προχωρούσε σε επανέλεγχο των παραγωγικών της διαδικασιών, επιδείκνυε υψηλότατα επίπεδα εταιρικής ευθύνης... Με τον τρόπο αυτό η εταιρεία αντιμετώπιζε ένα μέρος του κόστους της απόσυρσης! Η περίπτωση μιας τέτοιας συμπεριφοράς, που μάλιστα δεν αποδεικνύεται θανατηφόρα στη μακροπρόθεσμη περίοδο, δεν είναι μοναδική. Πριν από αρκετά χρόνια η εταιρεία Περιέ είχε αποσύρει τεράστιες ποσότητες μεταλλικού νερού, γιατί μέσα σε ορισμένες παρτίδες είχε ανιχνευθεί βενζόλιο. Αφήνουμε βεβαίως στην άκρη την περίπτωση των τρελών αγελάδων – που οδήγησε σε μια κανονική Ηρωδιάδα εκατομμύρια ζώα. Όπως επίσης την περίπτω-

ση των βελγικών κοτόπουλων, που αποσύρθηκαν από την αγορά αφού προηγουμένως βρέθηκαν να περιέχουν διοξίνες – διότι οι εκτροφείς είχαν τη φαινή ιδέα να «ενισχύσουν» τα διατροφικά κράματα με χρησιμοποιημένα ορυκτέλαια!

Το φαίνεσθαι και το είναι

Το «φαίνεσθαι» των προϊόντων με την ευρύτερη έννοια, συμπεριλαμβανομένης της διαφήμισής τους, αποτελεί βασικό παράγοντα για την πρόσληψή τους από την αγορά. Όμως υπάρχει μια δεύτερη, συγκεκαλυμμένη διάσταση: Η ποιότητα του προϊόντος, η διαδικασία συντήρησής του, η επαφή του με επικίνδυνες ουσίες και αρκετά άλλα, αποσαφηνίζονται πολύ λιγότερο – σε αντίθεση με τη σαφέστατη τιμή του. Η αγορά αυτοσυστήνεται ως διαφανής και ελευθεριακή σε σχέση με τις κρατικές δομές, όμως αυτός ο ισχυρισμός είτε δεν ισχύει είτε βασίζεται πάνω στις κρατικές υπηρεσίες (αγορανομία, δημόσιοι έλεγχοι κ.λπ.) που διασφαλίζουν ένα κάποιο επίπεδο ποιότητας προϊόντων.

Στη σημερινή εποχή η υπεροχή των βιολογικών προϊόντων έναντι των συμβατικών είναι σαφής. Σε ένα πίνακα που παραθέτει η ΔΗΩ το 2009 διαβάζουμε: «Στα βιολογικά δημητριακά μπορεί να παρατηρηθούν μεγαλύτερες ποσότητες βιταμινών σε σχέση με τα συμβατικά. Τα βιολογικά φρούτα και λαχανικά περιέχουν 40% περισσότερο αντιοξειδωτικά. Τα αντιοξειδωτικά στο βιολογικό γάλα ήταν 90% περισσότερα από το συμβατικό γάλα»...

Κατά τα άλλα, υπάρχουν πολλές αμφισβητήσεις σχετικά με προϊόντα ευρείας κατανάλωσης. Που αφορούν τη βιομηχανία θαλασσινών, μια πολύ λιγότερο ορεκτική πραγματικότητα, τη Μαργαρίνη, ένα άγνωστο χημικό κοκτέιλ, τη Βιομηχανική κέτσαπ, που αποτελεί συμπύκνωμα ζάχαρης και προσθέτων, τα χοτ ντογκ, που παρασκευάζονται από ένα μείγμα ανασυσταμένου κρέατος που περιέχει τένοντες, χόνδρους, και μερικές φορές ακόμη και όργανα, κι ακόμη τα μπιφτέκια γρήγορου φαγητού, που συνιστούν βόμβα θερμίδων με αμφισβητήσιμα συστατικά.

Το κυνηγητό του κέρδους συχνά οδηγεί στην υποβάθμιση των ποιότητων κάποιων προϊόντων, που μάλιστα γίνεται με έναν εξοργιστικά θρασύ τρόπο. Αξιομνημόνευτη είναι η περίπτωση του ελαιολάδου, του οποίου ζητήθηκε προ καιρού από διεθνείς παράγοντες αυτό που μέχρι τώρα θεωρείται νοθεία – δηλαδή η ανάμιξή του με βορειοευρωπαϊκά σπορέλαια! Το TTIP, οι «Διατλαντικές Συμφωνίες» σε απλά ελληνικά, είναι επικεφαλής ενός αντικινήματος «ελευθεριών» στην παραγωγή, που είναι στην πραγματικότητα «ελεύθερη δολοφονία» ποιότητων και έκθεση των καταναλωτών σε κινδύνους.

Καλή διατροφή – Καλή γεωργία
151 οργανισμοί, μεταξύ των οποίων και οι «Φίλοι της Γης» Ελλάδας, συγκρότησαν μια «Ημέρα για την υγιεινή διατροφή», στις 16 Οκτωβρίου. Το μέλλον της Κοινης Αγροτικής Πολιτικής της Ε.Ε. μπαίνει σε επανεξέταση, ενώ ακτιβιστές από όλη την Ευρώπη δηλώνουν την αντίθεσή τους σε

μια κατεύθυνση που αυτοσυστήνεται ως φουτουριστική – αλλά στην πραγματικότητα θέτει σε κίνδυνο το σημερινό αγρο-διατροφικό status. Η καμπάνια, υπό τον σχοινοτενή τίτλο «Good Food Good Farming» (Καλή τροφή – Καλή γεωργία), εκθέτει τα επιχειρήματά της ενάντια στη συμβατική βιομηχανοποίηση της γεωργίας και στις παράπλευρες απώλειες που συνεπάγεται: εις βάρος της βιοποικιλότητας, του τοπίου, της ποιοτικής διατροφής, της ποιοτικής απασχόλησης, της υπαρκτής διασποράς των παραγωγικών πληθυσμών στον χώρο... Οι κινηματικές βολές εναντίον του παρουσιαζόμενου ως παραγωγικού μονόδρομου της γεωργίας –που θα μπορούσαμε «επί το μαρξιστικότερον» να ονοματίσουμε ως βολές εναντίον συγκεκριμένων παραγωγικών δυνάμεων– θα ήταν αδιανόητες υπό τις συνθήκες του πάλαι ποτέ κυρίαρχου, αριστοροδεξιού οικονομισμού. Σήμερα όμως μεγάλο τμήμα δημοκρατών και οικολογούντων, θέτει το ζήτημα των διαφορετικών

παραγωγικών διαδρομών, που δεν υπηρετούν νοσταλγίες, αλλά μια εύρωστη, περιβαλλοντικά φιλική και ποιοτική παραγωγή προϊόντων.

Ερωτούν οι εκπρόσωποι της καμπάνιας «Good Food Good Farming»:

«Θα συνεχίσουν οι φόροι μας να ρέουν στις τσέπες των μεγάλων αγρο-επιχειρήσεων και στις μονοκαλλιέργειες; Οι ευρωβουλευτές μας πρέπει να εξασφαλίσουν ώστε οι επιδοτήσεις να δίνονται μόνο στους αγρότες που εναλλάσσουν τις καλλιέργειές τους, διατηρούν τους λειμώνες και τα βοσκοτόπια και διαθέτουν τουλάχιστον 7% της γης τους για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας. Τα οικογενειακά αγροκτήματα πρέπει να υποστηρίζονται και οι παραγωγοί να εξασφαλίζουν τιμές που θα καλύπτουν τα κόστη τους... Έχουμε ανάγκη την ποικιλομορφία και όχι τις μονοκαλλιέργειες: Αγροκτήματα και όχι εργοστάσια».

Βαντάνα Σίβα

Και ενώ αυτά διαδραματίζονται